

Zbiór procedur do celów zapobiegania, wykrywania i reagowania na ataki terrorystyczne, ochrony przed nimi oraz łagodzenia ich skutków

Załącznik 1

do PRZEWODNIKA po środkach bezpieczeństwa
dla miejsc kultu religijnego i wspólnot religijnych

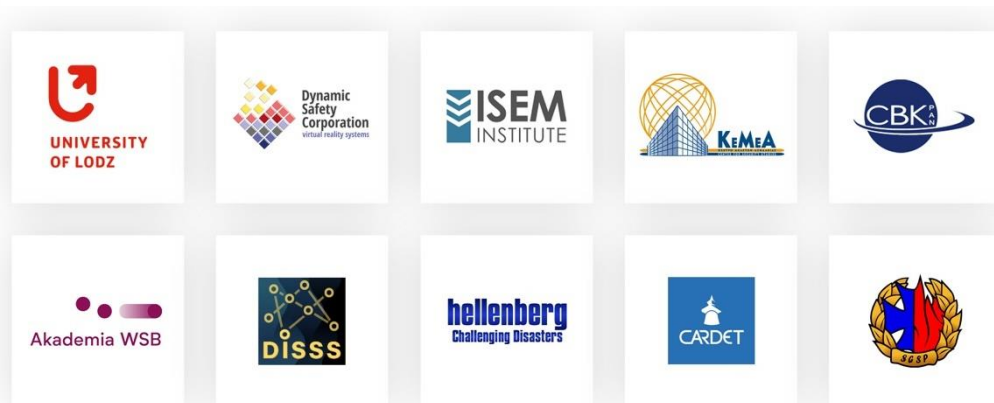

Projekt finansowany z programu Unii Europejskiej
Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego - Policja (ISF Police)
na mocy Umowy o dotację nr 101034230 - ProSPeReS

prosperes.eu

Konsorcjum ProSPeReS

Eksperti ds. bezpieczeństwa, instytucje badawcze i akademickie zajmujące się bezpieczeństwem, dostawcy rozwiązań technicznych i usług

Organy ścigania

Organizacje wyznaniowe

Zbiór procedur do celów zapobiegania, wykrywania i reagowania na ataki terrorystyczne, ochrony przed nimi oraz łagodzenia ich skutków

Załącznik 1
do PRZEWODNIKA po środkach bezpieczeństwa
dla miejsc kultu religijnego i wspólnot religijnych

Opis dokumentu

Numer i tytuł WP	WP3 - Przygotowanie środków bezpieczeństwa dostosowanych do potrzeb miejsc kultu religijnego. A3.3 - Przygotowanie zbioru procedur do celów zapobiegania, wykrywania i reagowania na ataki terrorystyczne, ochrony przed nimi oraz łagodzenia ich skutków.
Beneficjent Wiodący/Autor(zy)	ISEMI (Cameron Mann, Pavel Truchly)
Partner(zy)/Autor(zy)	UŁ, DSC, ISEMI, WSB, DISSS, HELLENBERG, CARDET, Archidiecezja Łódzka, Obserwatorium Społeczne, HMI, GWŻ Warszawa, KWP Łódź, KSP, KWP Wrocław, Policja Grecka, CBK PAN, SGSP
Typ dokumentu	Raport
Ostatnia aktualizacja	08/03/2023
Poziom rozpowszechniania	Publiczny / Poufny *

* Poufne - tylko dla członków konsorcjum i EC Services

Podziękowania:

Projekt finansowany z programu Unii Europejskiej Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego - Policja (ISF Police). Umowa o dotację nr 101034230 - ProSPeReS

Zastrzeżenie:

Treść niniejszego dokumentu reprezentuje wyłącznie poglądy autora, za które ponosi wyłączną odpowiedzialność. Komisja Europejska nie ponosi żadnej odpowiedzialności za wykorzystanie zawartych w nim informacji.

Niniejszy utwór jest objęty licencją Creative Commons Attribution 4.0 International. Treść licencji jest dostępna pod adresem creativecommons.org/licenses/by/4.0/, przy czym zastosowanie mają odpowiednie krajowe przepisy dotyczące praw autorskich.

Materiały do tej publikacji zostały opracowane i zweryfikowane przez konsorcjum ProSPeReS:

Lp.	Nazwa organizacji partnerskiej	Nazwa skrócona	Kraj
1	UNIwersytet Łódzki	UŁ	PL
2	DYNAMIC SAFETY CORPORATION	DSC	PL
3	INTERNATIONAL SECURITY AND EMERGENCY MANAGEMENT INSTITUTE	ISEMI	SK
4	CENTER FOR SECURITY STUDIES	KEMEA	GR
5	AKADEMIA WSB	WSB	PL
6	STICHTING DUTCH INSTITUTE FOR SAFE AND SECURE SPACE	DISSS	NL
7	HELLENBERG INTERNATIONAL	HELLENBERG	FI
8	CENTRE FOR THE ADVANCEMENT OF RESEARCH & DEVELOPMENT IN EDUCATIONAL TECHNOLOGY LIMITED	CARDET	CY
9	ARCHIDIECEZJA ŁÓDZKA	Archidiecezja Łódzka	PL
10	FUNDACJA OBSERWATORIUM SPOŁECZNE	Obserwatorium społ.	PL
11	HOLY METROPOLIS OF IOANNINA	HMI	GR
12	GMINA WYZNANIOWA ŻYDOWSKA W WARSZAWIE	GWŻ Warszawa	PL
13	KOMENDA WOJEWÓDZKA POLICJI W ŁODZI	KWP Łódź	PL
14	KOMENDA STOŁECZNA POLICJI	KSP	PL
15	KOMENDA WOJEWÓDZKA POLICJI WE WROCŁAWIU	KWP Wrocław	PL
16	HELLENIC POLICE	HP	GR
17	CENTRUM BADAŃ KOSMICZNYCH POLSKIEJ AKADEMII NAUK	CBK PAN	PL
18	SZKOŁA GŁÓWNA SŁUŻBY POŻARNICZEJ	SGSP	PL

Spis treści

Spis ilustracji	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Wstęp	9
1. WYTYCZNE dla osób zarządzających incydentami związanymi z zagrożeniami i atakami terrorystycznymi/ekstremistycznymi	13
1.1. Dokonanie pierwszej oceny:	15
1.2. ZAWIADOMIENIE służb ratunkowych	15
1.3. DECYZJA o podjęciu pierwszych działań	16
1.4. ZAKOMUNIKOWANIE decyzji i poleceń	16
1.5. PRZEGLĄD sytuacji	17
1.6. PROWADZENIE rejestru	17
1.7. Wyszkolenie osobiste	18
2. WYTYCZNE dotyczące interoperacyjności ze służbami ratunkowymi	19
3. WYTYCZNE dotyczące formowania zespołu powitalnego	20
3.1. Rola zespołu powitalnego	20
3.2. Personel i/lub wolontariusze	20
3.3. Użycie	20
3.4. Komunikacja	21
3.5. Szkolenie	21
4. PORADY dla społeczeństwa w zakresie zachowania bezpieczeństwa podczas ataku terrorystycznego/ekstremistycznego	23
5. PORADY dla społeczeństwa w zakresie zachowania bezpieczeństwa podczas incydentu CBRN	25
6. DZIAŁANIA, które należy podjąć NATYCHMIAST po wystąpieniu incydentu CBRN	26
7. MOŻLIWE SPOSOBY reagowania kryzysowego na zagrożenie lub atak terrorystyczny/ekstremistyczny	29
7.1. Nie ma potrzeby wykonania żadnych działań	29
7.2. Pełna ewakuacja	29
7.3. Ewakuacja częściowa / etapowa / strefowa	29

7.4.	Ewakuacja kierunkowa	29
7.5.	Ewakuacja w obrębie obiektu (wewnętrzna)	29
7.6.	Pełny lockdown	30
7.7.	Lockdown częściowy / etapowy / strefowy	30
8.	WYTYCZNE dotyczące planowania ewakuacji	31
9.	WYTYCZNE dotyczące planowania ewakuacji wewnętrznej	34
10.	WYTYCZNE dotyczące planowania lockdownu	37
11.	DZIAŁANIA, które należy podjąć w przypadku wykrycia podejrzanego przesyłki, paczki lub substancji	39
12.	DZIAŁANIA, które należy podjąć w przypadku otrzymania fałszywego alarmu bombowego.....	42
13.	DZIAŁANIA, które należy podjąć w przypadku wykrycia podejrzanego przedmiotu	46
14.	SPRAWDZENIE obiektu pod kątem obecności podejrzanych przedmiotów .	48
	Wnioski.....	49

Spis ilustracji

Rysunek 1 - Dostosowanie procedur do celów bezpieczeństwa	9
Rysunek 2 - Kroki podejmowane przez kierownika ds. incydentów	14
Rysunek 3 - Schemat ETHANE	15
Rysunek 4 - Usuń, usuń, usuń	28
Rysunek 5 - Podejrzany list i paczka.....	40

Wstęp

Niniejszy dokument zawiera zbiór procedur mających na celu zapobieganie, wykrywanie i reagowanie na ataki terrorystyczne/ekstremistyczne w miejscach kultu i dużych zgromadzeniach religijnych, ochrony przed nimi oraz łagodzenia ich skutków, a także ochronę odpowiednich interesariuszy.

Wszystkie przedstawione tu procedury należy wdrażać zgodnie z obowiązującymi przepisami krajowymi, regionalnymi i lokalnymi, a także z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań, które mogą się różnić w poszczególnych państwach członkowskich.

Jeśli chodzi o ogólne cele w zakresie bezpieczeństwa, obszary reagowania i łagodzenia skutków, w których stwierdzono największe luki, zostały uznane za wymagające największej uwagi i procedur specjalnie zaprojektowanych i opracowanych dla miejsc kultu i dużych zgromadzeń religijnych. Za niezbędne dla rozwinięcia efektywnych zdolności wdrożenia pełnego zestawu procedur w sytuacji awaryjnej uznano wyraźnie określone role i obowiązki przeszkolonego "kierownika ds. incydentów" oraz "zespołu powitalnego" (pracowników ochrony i/lub wolontariuszy), a także ich "interoperacyjność ze służbami ratunkowymi". W odniesieniu do celów bezpieczeństwa w zakresie zapobiegania, ochrony i wykrywania stwierdzono, że można ogólnie polegać na wdrażaniu standardowych środków bezpieczeństwa. Zostały one starannie rozważone i określone w przygotowanym przez ProSPeReS "Przewodniku po koncepcji Security by Design". Ogólny nacisk położony w poszczególnych procedurach można zilustrować w następujący sposób:

Rysunek 1 - Dostosowanie procedur do celów bezpieczeństwa

	Zapobieganie	Ochrona	Wykrywanie	Reagowanie	Łagodzenie skutków
Kierownik ds. incydentów					
Interoperacyjność					
Zespół powitalny					
Doradztwo publiczne - terroryzm					
Doradztwo publiczne - CBRN					
CBRN					
Opcje taktyczne					
Ewakuacja					
Ewakuacja wewnętrzna					
Lockdown					
Podejrzane paczki					
Fałszywe zgłoszenie zagrożenia bombowego					
Podejrzane przedmioty					
Sprawdzenie pomieszczeń					

STANDARDOWE ŚRODKI
BEZPIECZEŃSTWA

Procedury te są przeznaczone do wdrożenia z uwzględnieniem licznych i różnorodnych różnic między miejscami kultu w zakresie ich bezpieczeństwa i ustaleń dotyczących zarządzania kryzysowego. Zbiór procedur został opracowany w oparciu o następujące zasady:

- **Prostota** - dla odbiorców nietechnicznych / niebędących ekspertami poprzez użycie prostego języka i przedstawienie go w miarę możliwości w formie list kontrolnych i punktów. Ułatwi to również tłumaczenie z języka angielskiego na inne języki.
- **Możliwość szkolenia** - łatwe przekształcenie w materiały szkoleniowe i wykorzystanie istniejących dobrych praktyk, które zostały już uznane i przećwiczone w sektorach bezpieczeństwa i zwalczania terroryzmu.
- **Możliwość przenoszenia**- komplementarność i możliwość przenoszenia do innych materiałów powstałych w ramach projektu z zachowaniem wspólnej terminologii, szczególnie w przypadku kampanii uświadamiającej (WP7). Procedury zachowują formę otwartej kopii roboczej, co umożliwi ich łatwe dostosowywanie.
- **Skalowalność** - możliwość zastosowania i wykorzystania głównie w przypadku dużych zgromadzeń religijnych, ale także, w miarę możliwości, mniejszych zgromadzeń.

Zbiór procedur obejmuje następujące elementy:

- **WYTYCZNE** dla osób zarządzających incydentami związanymi z zagrożeniami i atakami terrorystycznymi/ekstremistycznymi - określają rolę, obowiązki i procedury dla osoby zarządzającej incydentem w miejscu kultu (niezbędne dla wszystkich rodzajów zarządzania kryzysowego) w kontekście zagrożenia lub ataku terrorystycznego/ekstremistycznego. Osobą może być szef ochrony lub inny specjalnie przeszkolony starszy członek personelu. W większości przypadków należy wziąć pod uwagę, że osobą "odpowiedzialną" za duże zgromadzenie religijne (i bezpośrednio kontrolującą system nagłośnienia) będzie rabin, ksiądz, imam lub inny przywódca religijny, w związku z czym może wystąpić konieczność przeszkolenia go w zakresie tej roli i procedury. Procedura określa również zdolności, na których kierownik ds. incydentów będzie musiał polegać w swojej roli, aby skutecznie ją wdrożyć.
- **WYTYCZNE** dotyczące interoperacyjności ze służbami ratunkowymi - określają szereg dobrych praktyk, dzięki którym miejsce kultu otrzymuje (i wspiera) szybką i skuteczną reakcję służb ratunkowych na zagrożenie lub atak terrorystyczny/ekstremistyczny dzięki realizacji wspólnego planowania i ćwiczeń.
- **WYTYCZNE** dotyczące tworzenia zespołu powitalnego - określają, w jaki sposób można utworzyć zespół przyjmujący wiernych i gości podczas dużych zgromadzeń i wydarzeń, którego członkowie zostali przeszkoleni i odbyli ćwiczenia w zakresie bezpieczeństwa i procedur w sytuacjach nagłych w celu zapewnienia większej i lepszej zdolności miejsca kultu do wykrywania, powstrzymywania i opóźniania ogólnych zagrożeń dla bezpieczeństwa, w tym zagrożeń i ataków terrorystycznych/ekstremistycznych.
- **PORADY** dla społeczeństwa w zakresie zachowania bezpieczeństwa podczas ataku terrorystycznego/ekstremistycznego - określają materiały do wykorzystania w kampanii uświadamiającej na ten temat (WP7), a zestaw procedur opiera się na nich i je uzupełnia. Należy zauważyć, iż nie są to procedury, które mają zostać wdrożone przez miejsce kultu.
- **PORADY** dla społeczeństwa w zakresie zachowania bezpieczeństwa podczas incydentu CBRN - określają materiały do wykorzystania w kampanii uświadamiającej na ten temat (WP7), a zestaw procedur opiera się na nich i je uzupełnia. Należy zauważyć, iż nie są to procedury, które mają zostać wdrożone przez miejsce kultu.

- **DZIAŁANIA**, które należy podjąć NATYCHMIAST po wystąpieniu incydentu CBRN - określają procedurę rozpoznawania, oceny i reagowania na zagrożenie/atak CBRN, w tym szybką, skuteczną i tanią metodę natychmiastowej dekontaminacji, którą mogą kierować członkowie personelu/ochrony/zespołu powitalnego, o ile zostali odpowiednio przeszkoleni.
- **MOŻLIWE SPOSOBY** reagowania kryzysowego na zagrożenie lub atak terrorystyczny/ekstremistyczny - obejmują podsumowanie różnych opcji taktycznych dostępnych dla kierownika ds. incydentów/personelu.
- **WYTYCZNE** dotyczące planowania ewakuacji - określają, w jaki sposób wdrożyć pełną, częściową lub strefową ewakuację w odpowiedzi na zagrożenie terrorystyczne/ekstremistyczne lub szybko postępujący incydent, taki jak atak z użyciem materiałów wybuchowych, broni palnej lub innego uzbrojenia. Procedura powinna być stosowana odpowiednio do konkretnego projektu, układu i infrastruktury miejsca kultu lub wydarzenia. Plan ewakuacji można opracować na podstawie procedury, dodając mapy/plany pięter identyfikujące wszystkie drogi ewakuacji wraz z dodatkowymi uwagami na temat każdej możliwości. Wytyczne zawierają również część dotyczącą komunikacji.
- **WYTYCZNE** dotyczące planowania ewakuacji wewnętrznej - określają, w jaki sposób wdrożyć pełną, częściową lub strefową ewakuację wewnętrzną w odpowiedzi na zagrożenie terrorystyczne/ekstremistyczne lub szybko postępujący incydent, taki jak atak z użyciem materiałów wybuchowych, broni palnej lub innego uzbrojenia. Uwzględniono tu kwestię ustalenia/przygotowania pomieszczeń chronionych. Procedura powinna być stosowana odpowiednio do konkretnego projektu, układu i infrastruktury miejsca kultu lub wydarzenia. Plan ewakuacji wewnętrznej można opracować na podstawie procedury, dodając mapy/plany pięter identyfikujące wszystkie drogi ewakuacji wewnętrznej wraz z dodatkowymi uwagami na temat każdej możliwości. Wytyczne zawierają również część dotyczącą komunikacji.
- **WYTYCZNE** dotyczące planowania lockdownu - określają, w jaki sposób wdrożyć pełny, częściowy lub strefowy lockdown obiektu w odpowiedzi na zagrożenie terrorystyczne/ekstremistyczne lub szybko postępujący incydent, taki jak atak z użyciem materiałów wybuchowych, broni palnej lub innego uzbrojenia. Procedura powinna być stosowana odpowiednio do konkretnego projektu, układu i infrastruktury miejsca kultu lub wydarzenia. Plan lockdownu można opracować na podstawie procedury, dodając mapy/plany pięter identyfikujące wszystkie drogi ewakuacji wewnętrznej oraz pomieszczenia bezpieczne i chronione wraz z dodatkowymi uwagami na temat każdej możliwości. Wytyczne zawierają również część dotyczącą komunikacji.
- **DZIAŁANIA**, które należy podjąć w przypadku wykrycia podejrzanego przesyłki pocztowej, paczki lub substancji - określają sposób reagowania na takie przedmioty w formacie, który może być używany jako przypomnienie dla personelu oraz do celów rejestrowania szczegółów i sporządzania wewnętrznych raportów. Jako pomoc szkoleniowa można też wykorzystać ilustrację podejrzanego cech.
- **DZIAŁANIA**, które należy podjąć w przypadku otrzymania fałszywego zgłoszenia o zagrożeniu bombowym - określają sposób reagowania na takie zdarzenia w formacie, który może być używany jako przypomnienie dla personelu oraz do celów rejestrowania szczegółów i sporządzania wewnętrznych raportów.
- **DZIAŁANIA**, które należy podjąć w przypadku wykrycia podejrzanego przedmiotu - określają sposób reagowania w przypadku zgłoszenia lub znalezienia potencjalnie podejrzanego przedmiotu i zawierają listę kontrolną umożliwiającą podjęcie decyzji, czy przedmiot taki należy

traktować jako zgubę czy też przedmiot podejrzany, a także jakie działania należy podjąć, w przypadku uznania go za podejrzany.

- **SPRAWDZENIE** obiektu pod kątem obecności podejrzanych przedmiotów - sposób organizacji przeszukania przeciwdziałającego lub defensywnego.

1. WYTYCZNE dla osób zarządzających incydentami związanymi z zagrożeniami i atakami terrorystycznymi/ekstremistycznymi

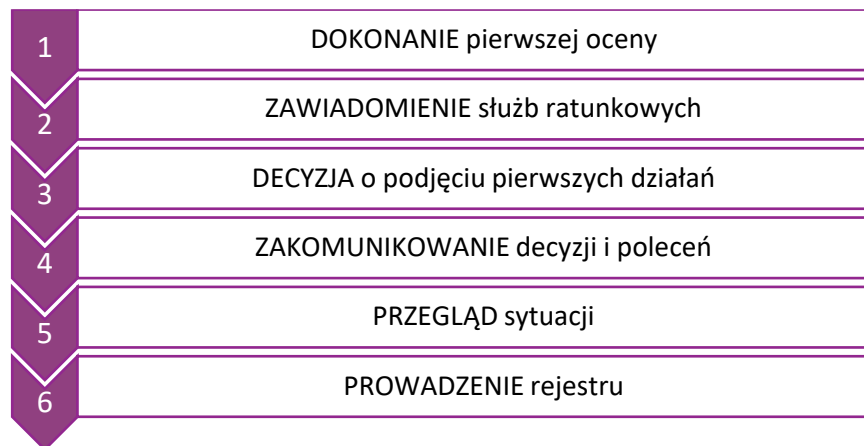
W sytuacji nagłej, kierownik ds. incydentów ponosi ogólną odpowiedzialność za decyzje i zasoby. W przypadku zagrożenia lub ataku terrorystycznego/ekstremistycznego zadaniem kierownika ds. incydentów jest:

- ochrona ludzi (i mienia) przed szkodami poprzez zapewnienie im maksymalnego bezpieczeństwa
- powstrzymanie i opóźnianie zagrożenia/ataku tak bardzo, jak to możliwe
- terminowe i dokładne informowanie służb ratunkowych w oczekiwaniu na ich przybycie i zajęcie się zagrożeniem/atakami

W przypadku większości wydarzeń wielkoskalowych i dużych zgromadzeń powinien istnieć plan wydarzenia, który zawiera procedury awaryjne jasno określające role, obowiązki i działania, które należy podjąć w przypadku różnych sytuacji nagłych. Powinien on obejmować rolę i obowiązki kierownika ds. incydentów odpowiedzialnego za reagowanie w imieniu miejsca kultu. Kierownik ds. incydentów powinien działać zgodnie z tym planem. W przypadku zaangażowania służb ratunkowych i zintegrowania ich działań z organizacją danego wydarzenia lub dużego zgromadzenia, kierownik ds. incydentów w danym miejscu kultu zazwyczaj działa zgodnie ze wskazówkami i poleceniami służb ratunkowych, wspierając ogólną reakcję na zaistniałą sytuację nagłą poprzez koordynowanie reakcji miejsca kultu i informowanie o niej.

W przypadku wydarzeń i dużych zgromadzeń, które odbywają się bez obecności służb ratunkowych i bez konkretnego planu wydarzenia lub planu na wypadek sytuacji nagłej, zawsze należy wyznaczyć kierownika ds. incydentów, który w takiej sytuacji przejmuje odpowiedzialność i zwierzchnictwo. Krótko mówiąc, musi zostać wyznaczona osoba odpowiedzialna za kierowanie i koordynowanie reagowaniem w sytuacji nagłej. Osoba ta powinna znać swoją odpowiedzialność, a personel powinien wiedzieć, kto jest osobą odpowiedzialną, aby móc realizować wszelkie podjęte decyzje. Kierownik ds. incydentów przekazuje zarządzanie zagrożeniem/atakami służbom ratunkowym niezwłocznie po ich przybyciu na miejsce, ale nadal pełni rolę wspierającą ich działania, koordynując reakcję miejsca kultu.

W przypadku wystąpienia zagrożenia lub ataku terrorystycznego/ekstremistycznego kierownik ds. incydentów musi wykonać kroki wymienione na rysunku nr 2:

Rysunek 2 - Kroki podejmowane przez kierownika ds. incydentów

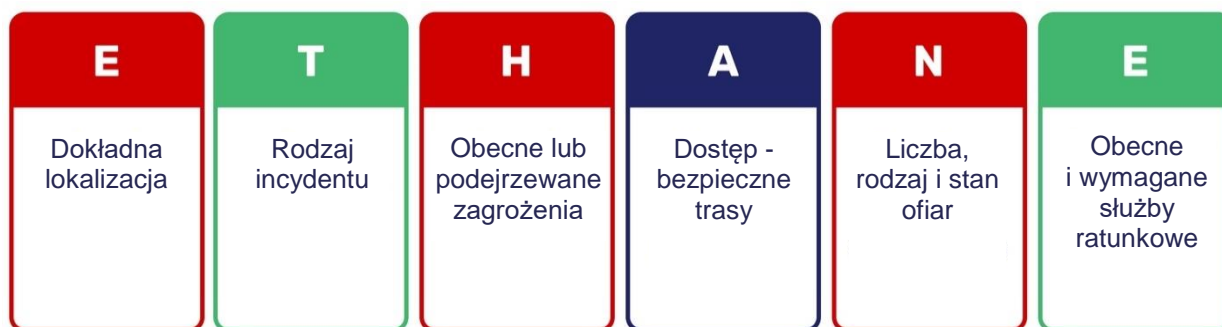
1.1. DOKONANIE pierwszej oceny:

- Rozważ, czy zagrożenie/atak jest wiarygodny i wymaga reakcji, czy nie.
- Zrób to w oparciu o wszystkie aktualnie dostępne informacje, mając świadomość, że mogą być niekompletne.
- Ustal jak najwięcej informacji na ten temat:
 - Co się stało? (charakter, skala)
 - Kiedy to się stało? (czas wystąpienia, czy zdarzenie jest w toku czy nie)
 - Gdzie ma miejsce zagrożenie/incydent/atak? (lokalizacja, użyta broń, czy zdarzenie ma charakter statyczny czy przemieszcza się/ulega zmianom)
 - Kto jest zaangażowany? (napastnicy, opisy, kierunek przemieszczania się, rodzaj/liczba/lokalizacja ofiar)
 - Dlaczego tak się stało? (motyw/wyjaśnienie, kontekst)
- Zainicjuj rozpytanie w celu uzupełnienia wszelkich luk informacyjnych, odpowiednio aktualizując stan świadomości sytuacyjnej.
- Potwierdź, czy zawiadomiono już służby ratunkowe oraz czy przekazały one jakiegokolwiek wytyczne lub polecenia i czy są obecne.

1.2. ZAWIADOMIENIE służb ratunkowych

- Niezwłoczne zgłoszenie ewidentnego zagrożenia/ataku służbom ratunkowym jest niezwykle ważne, ponieważ pozwala na mobilizację ich zasobów. Zdarzenie zgłasza wyznaczona osoba, która następnie informuje o wykonaniu tego zadania. Służbom ratunkowym można zgłosić również sytuację niepewną w celu uzyskania stosownych wskazówek.
- Sporządź możliwie najpełniejszy pierwszy raport (albo raport zaktualizowany/drugi/potwierdzający). Przedstawiony na rys. 3 ustrukturyzowany schemat ETHANE (ang. Exact location, Type of incident, Hazards, Access, Number of casualties, Emergency services) pozwala na zebranie kluczowych informacji potrzebnych służbom ratunkowym:

Rysunek 3 - Schemat ETHANE

- ✓ **Dokładna lokalizacja** - dokładne określenie miejsca wystąpienia zagrożenia/ataku, części obiektu/budynku dotkniętej zagrożeniem/atakiem, gdzie po raz ostatni widziano napastników i kierunek w jakim się przemieszczają
- ✓ **Rodzaj incydentu** - jaki jest rodzaj incydentu/zagrożenia/ataku (podejrzana paczka, informacja o podłożeniu bomby, aktywny strzelec, atak z użyciem broni ostrzowej itp.)
- ✓ **Zagrożenia** - jakie zagrożenia/potencjalne zagrożenia wchodzą w grę (możliwe materiały wybuchowe, widziana/użyta broń, materiały CBRN itp.)
- ✓ **Dostęp** - jakie są najlepsze drogi dostępu i wyjścia w sytuacji nagłej (należy rozważyć możliwości zawarte we wszelkich planach wcześniej uzgodnionych/posiadanych przez służby ratunkowe)
- ✓ **Liczba ofiar** - ile ofiar i jaki rodzaj obrażeń
- ✓ **Służby ratunkowe** - jakie służby ratunkowe są na miejscu i w jakiej liczbie, jakich służb i w jakiej liczbie potrzeba w związku z konkretnym zagrożeniem, niebezpieczeństwem i skutkami sytuacji nagłej

Ważna informacja:

Należy założyć, że po przeprowadzeniu pierwszej oceny trzeba będzie sporządzić zaktualizowany/drugi/potwierdzający raport pozwalający zaktualizować informacje posiadane przez służby ratunkowe, potwierdzić ich spodziewaną obecność/czas przybycia oraz potwierdzić/zaktualizować wszelkie wcześniej wydane wytyczne lub polecenia i udzielić wszelkich aktualnych wskazówek.

1.3. DECYZJA o podjęciu pierwszych działań

- ✓ Przyjmij osobistą odpowiedzialność za kierowanie reakcją na ewidentne zagrożenie/atak do czasu przybycia służb ratunkowych i przejęcia przez nie kontroli.
- ✓ Postępuj zgodnie z wszelkimi wytycznymi lub poleceniami udzielonymi przez służby ratunkowe.
- ✓ Zdecyduj o wdrożeniu najlepszych opcji taktycznych dla ochrony ludzi (i mienia), aby zapewnić im maksymalne bezpieczeństwo w oczekiwaniu na przybycie służb ratunkowych i zajęcie się przez nie zagrożeniem/atakiem. W zależności od charakterystyki obiektu i oceny zagrożenia/ataku może to polegać na zastosowaniu połączenia ewakuacji/ewakuacji wewnętrznej/lockdownu.
- ✓ W miarę możliwości zastosuj środki mające na celu powstrzymanie i/lub opóźnienie ataku, przy jednoczesnym zapewnieniu ludziom maksymalnego bezpieczeństwa.
- ✓ Uświadom sobie, że konieczne może być zapewnienie ludziom bezpieczeństwa poprzez podjęcie szybkich decyzji dotyczących ewakuacji/ewakuacji wewnętrznej/lockdownu na podstawie niepełnych informacji o zagrożeniu/ataku.
- ✓ Zwlekanie z tymi decyzjami w oczekiwaniu na więcej informacji może narazić ludzi na większe ryzyko związane z zagrożeniem/atakiem.

1.4. ZAKOMUNIKOWANIE decyzji i poleceń

- ✓ Personelowi - w zakresie ewakuacji/ewakuacji wewnętrznej/lockdownu przy użyciu wcześniej ustalonych protokołów/alarmów/słów kodowych (ale NIE alarmu przeciwpożarowego do

ewakuacji). PAMIĘTAJ, że napastnicy mogą słyszeć wszelkie polecenia wydawane za pośrednictwem systemu nagłośnieniowego lub radiotelefonów (np. dotyczące umiejscowienia pomieszczeń chronionych).

- ✔ Wiernym - przy użyciu wcześniej przygotowanych, jasnych i zwięzłych komunikatów z poleceniami dotyczącymi tego, gdzie się udać i co robić. PAMIĘTAJ, że po ewakuacji może być konieczne rozproszenie ludzi, a nie ich zgromadzenie w jednym miejscu.
- ✔ Sąsiadom - aby umożliwić im podjęcie działań dla zapewnienia bezpieczeństwa sobie i innym zgodnie z ich własnymi planami i procedurami na wypadek sytuacji nagłych.
- ✔ Służbom ratunkowym - informowanie na bieżąco o rozwoju sytuacji i przekazywanie istotnych nowych informacjach, gdy służby są w drodze, aby były gotowe do działania z jak najlepszym zrozumieniem sytuacji (aktualizuj kluczowe informacje przy użyciu schematu ETHANE).
- ✔ Poprzez dawanie wyznaczonemu/przeszkolonemu personelowi jasno określonych zadań i komunikatów, np. w zakresie komunikacji ze służbami ratunkowymi, sąsiadami, udzielania wcześniej ustalonych komunikatów publicznych itp.

1.5. PRZEGLĄD sytuacji

- ✔ Poprzez aktywne monitorowanie i zrozumienie rozwijającej się sytuacji oraz działań personelu wdrażającego procedury awaryjne.
- ✔ Poprzez dokonywanie dalszych/zaktualizowanych ocen w oparciu o wszelkie nowe/zmieniające się informacje.
- ✔ Poprzez dzielenie się informacjami ze służbami ratunkowymi (przy użyciu aktualizowanych raportów w schemacie ETHANE) i otrzymywanie od nich wszelkich nowych/zaktualizowanych wytycznych lub poleceń.
- ✔ Poprzez opracowywanie i wdrażanie najlepszych możliwych działań/reakcji w drodze potwierdzania/dostosowywania wydanych decyzji i podejmowania nowych na podstawie zmieniającej się sytuacji i wskazówek służb ratunkowych.
- ✔ Poprzez jasną, zwięzłą i terminową komunikację z personelem, wiernymi i sąsiadami.

1.6. PROWADZENIE rejestru

- ✔ Informacje, które otrzymano i których zażądano w celu zbudowania i utrzymania świadomości sytuacyjnej (w tym czas otrzymania/zażądania, kto zażądał/dostarczył).
- ✔ Podjęte decyzje (wraz z czasem podjęcia) i ich uzasadnienie (jakie możliwości wzięto pod uwagę, uzasadnienie odrzucenia/przyjęcia określonych opcji).
- ✔ Istotne informacje, które zostały przekazane (komu, kiedy).

Kierownik ds. incydentów będzie musiał polegać na następujących zdolnościach jako podstawie do wdrożenia skutecznej reakcji na zagrożenia lub ataki terrorystyczne/ekstremistyczne:

1.7. Wyszkolenie osobiste

Wyszkolenie osobiste w zakresie pełnionej roli i obowiązków, w tym możliwości ich przećwiczenia i wykonywania.

Plan

Określenie możliwości taktycznych w zakresie reagowania na zagrożenie lub atak terrorystyczny/ekstremistyczny, z uwzględnieniem konkretnego kontekstu zagrożenia i podatności miejsca kultu/wydarzenia na zagrożenia.

Lokalizacja

Preferowana, znana personelowi bezpieczna lokalizacja przeznaczona na potrzeby wykonywania funkcji zarządzania incydentami - wystarczająco zabezpieczona, wyposażona w środki łączności oraz posiadająca dostęp do zasobów, telewizji przemysłowej, kopii planów i wykazów kontaktów. Należy również określić miejsca zapasowe na wypadek zagrożenia dla preferowanej lokalizacji w wyniku incydentu. Służby ratunkowe powinny również znać miejsce, w którym przebywa kierownik ds. incydentów, aby przejąć od niego odpowiedzialność za zarządzanie incydentem niezwłocznie po przybyciu na miejsce zdarzenia.

Odpowiednie procedury na wypadek sytuacji nagłych

Przygotowane specjalnie pod kątem charakterystyki obiektu/wydarzenia.

Personel/Zespoły

Siły przeznaczone do realizacji możliwości taktycznych i procedur na wypadek sytuacji nagłych. Osoby te muszą być zaznajomione z planami/możliwościami/procedurami i przeszkolone w ich zakresie - w szczególności dotyczy to ewakuacji (w tym bez wystąpienia pożaru), ewakuacji wewnętrznej i lockdownu. Należy przy tym wyznaczyć pracowników/osoby funkcyjne do kierowania i realizacji określonych procedur. Mogą to być osoby z personelu religijnego lub administracyjnego oraz wolontariusze. Rola kierownika ds. incydentów jest funkcją krytyczną i zawsze powinien on mieć wyznaczonego zastępcę, który przejmie jego obowiązki (aktualne kompetencje/szkolenia, zaktualizowane listy wezwań itp.)

Komunikacja

Sprawdzone i niezawodne środki łączności do przekazywania/odbierania/wymiany informacji/decyzji z personelem, ogłaszania informacji i poleceń dla wiernych. Listy kontaktów na wypadek sytuacji nagłej (wewnątrz i na zewnątrz). Wyznaczeni pracownicy/zespoły do przydzielania zadań związanych z komunikacyjną.

2. WYTYCZNE dotyczące interoperacyjności ze służbami ratunkowymi

Wcześniejsze konsultacje i wspólne planowanie między służbami ratunkowymi a miejscem kultu składają się na dobrą praktykę zapewniającą szybką i skuteczną reakcję służb ratunkowych i miejsca kultu w przypadku zagrożenia lub ataku terrorystycznego/ekstremistycznego.

Należy wybrać, uzgodnić i uwzględnić w planach posiadanych przez służby ratunkowe i miejsce kultu (w tym operatora i zarządcę obiektu) najlepsze wstępnie określone możliwości i miejsca prowadzenia działań w sytuacjach nagłych, np.:

- Wysunięte stanowisko(-a) dowodzenia - dla przedstawiciela miejsca kultu, który zapewni współpracę, wsparcie i koordynację reakcji.
- Punkt(-y) spotkania dla służb ratunkowych - na potrzeby zgromadzenia ich zasobów w pobliżu miejsca zdarzenia i odprawy ich personelu przed rozmieszczeniem.
- Obszary segregacji i leczenia - pozwalające służbom ratownictwa medycznego ustalić sposób zaopatrzenia poszkodowanych i przewiezienie ich do placówek medycznych w celu dalszego leczenia, jeśli okaże się to konieczne.
- Obszar(-y) masowej dekontaminacji - do dekontaminacji ludzi na dużą skalę w razie potrzeby w wyniku incydentu/ataku CBRN.
- Plan(-y) zarządzania ruchem - w celu zapewnienia pojazdom służb ratunkowych szybkiego dostępu do obiektu/wydarzenia oraz zorganizowania blokad dróg/objazdów dla bezpiecznego utrzymania ludzi i ruchu z dala od danego obszaru, rozładowania ewentualnych zatorów utrudniających działania oraz zapewnienia wyjazdu karet pogotowia z obszaru zdarzenia w celu przewiezienia ofiar do szpitala.

Miejsce kultu powinno:

- ✓ **Opracować** specjalne procedury na wypadek sytuacji nagłej uzupełniające i ułatwiające realizację planów reagowania służb ratunkowych (np. zamknięcie parkingów, aby ludzie opuszczający teren w swoich pojazdach nie blokowali dostępu służbom ratunkowym ani okolicznym dróg).
- ✓ **Przekazać** swoje plany i procedury na wypadek sytuacji nagłej służbom ratunkowym, umożliwiając im poznanie planów i tras ewakuacji/ewakuacji wewnętrznej/lockdownu wraz z lokalizacją wszystkich wyznaczonymi obszarów chronionych/schronów przeznaczonych dla wiernych.
- ✓ **Zaplanować** miejsce i sposób przekazania odpowiedzialności za zarządzanie incydem służbom ratunkowym niezwłocznie po ich przybyciu na miejsce zdarzenia oraz służyć im stałym wsparciem poprzez koordynację swoich działań (należy wziąć pod uwagę dostęp do telewizji przemysłowej, komunikację ze społeczeństwem i personelem itp.)
- ✓ **Uzgodnić** procedurę zniesienia lockdownu i wypuszczenia ludzi z obszarów chronionych/schronów, pozwalającą służbom ratunkowym na przygotowane i uporządkowane podejście do tego aspektu interwencji i ratowania wiernych, którzy schronili się na terenie miejsca kultu (personel obiektu można dodatkowo przeszkolić w tym zakresie).
- ✓ **Przećwiczyć** realizację swoich planów i procedur wspólnie ze służbami ratunkowymi w celu ich sprawdzenia i walidacji, co może również stanowić okazję do przeszkolenia personelu, przeprowadzenia działań próbnych i wzajemnego uczenia się, prowadząc do ulepszenia planów, procedur, współpracy i interoperacyjności.

3. WYTYCZNE dotyczące formowania zespołu powitalnego

Zgodnie z etosem i kulturą otwartości i przyjazności miejsc kultu, zaleca się utworzenie "zespołów powitalnych", które będą przyjmować wiernych i gości podczas dużych zgromadzeń i wydarzeń i których członkowie zostali przeszkoleni i odbyli ćwiczenia w zakresie bezpieczeństwa i procedur postępowania w sytuacjach nagłych w celu zapewnienia większej i lepszej zdolności miejsca kultu religijnego do wykrywania, powstrzymywania i opóźniania ogólnych zagrożeń dla bezpieczeństwa, w tym zagrożeń i ataków terrorystycznych/ekstremistycznych.

Zespoły powitalne mogą być tworzone w miejscach kultu jako podstawowy sposób zapewnienia pewnej zdolności w zakresie bezpieczeństwa w sytuacji gdy nie rozmieszczono żadnego formalnego personelu (lub zespołu) ochrony. Zespół powitalny może również zostać użyty jako uzupełnienie i wzmocnienie istniejącego personelu/zespołu ochrony. Niektóre miejsca kultu mogą wykorzystać zasady tworzenia zespołu powitalnego do formowania zespołów złożonych z pracowników niezwiązanych z bezpieczeństwem (i/lub wolontariuszy).

3.1. Rola zespołu powitalnego

Istnieją dwie podstawowe role, które można dostosować do indywidualnych preferencji i wymagań miejsca kultu:

- Witanie wiernych i gości oraz udzielanie im ogólnych informacji i wsparcia, jeżeli tego potrzebują lub o to się zwrócą (np. rozdawanie ulotek informacyjnych o wydarzeniu/przyszłych wydarzeniach, udzielanie instrukcji dotyczących parkowania/miejsc siedzących, odpowiadanie na pytania dotyczące obiektu i udogodnień).
- Monitorowanie i zgłaszanie potencjalnych zagrożeń dla bezpieczeństwa i reagowanie na nie (np. podejrzanе przedmioty lub zachowania) oraz, w razie konieczności, wdrażanie procedur w odpowiedzi na potencjalne lub rzeczywiste sytuacje nagłe (np. ewidentne zagrożenie ze strony podejrzanego/nienadzorowanego przedmiotu, poważny incydent, zagrożenie lub atak terrorystyczny/ekstremistyczny).

3.2. Personel i/lub wolontariusze

- Selekcja i rekrutacja powinny uwzględniać podwójną rolę pełnioną przez członka zespołu polegającą na zapewnieniu gościnności i bezpieczeństwa (takimi jak dobre umiejętności interpersonalne i komunikacyjne połączone z dobrymi umiejętnościami obserwacji, rozwiązywania problemów i pewności w podejmowaniu decyzji).
- Wyboru i rekrutacji można dokonać w obrębie wspólnoty wiernych, a dodatkową zaletą takiego podejścia jest to, że członkowie wspólnoty są rozpoznawalni, znani, cieszą się zaufaniem i są zaznajomieni z obiektem, a także osobiście zaangażowani w działania/wspólnotę miejsca kultu.
- Selekcja i rekrutacja mogą opierać się na posiadanych odpowiednich umiejętnościach i doświadczeniu (np. w sektorze hotelarskim lub wcześniejszej służbie w wojsku/służbach ratunkowych).

3.3. Użycie

- Członkowie zespołu powitalnego powinni być w jakiś sposób wyraźnie rozpoznawalni dla wiernych i gości. O sposobie zapewnienia rozpoznawalności każde miejsce kultu zdecydować

zgodnie ze swoją kulturą, zwyczajami i preferencjami oraz w zależności od tego, jak widoczny i zauważalny ma być zespół (np. plakietka, firmowy element odzieży noszony przez wszystkich, mundur, odpowiednio oznakowana kamizelka odblaskowa itp.).

- Członkowie zespołu powinni (w miarę możliwości) zostać rozmieszczeni w kluczowych punktach ustalonych w toku oceny podatności na zagrożenia na każdym etapie zabezpieczenia - etap 1 drogi dojazdowej, etap 2 parking, etap 3 podejście do obiektu, etap 4 strefa przybycia, etap 5 dostęp do obiektu (obszary nieobjęte kontrolą dostępu), etap 6 dostęp do obiektu (obszary objęte kontrolą dostępu). Zapewni to dużą zdolność wczesnego monitorowania/rozpoznawania potencjalnego lub rzeczywistego zagrożenia/ryzyka oraz wczesnego wdrażania środków zaradczych/procedur na wypadek sytuacji nagłych na wszystkich etapach zabezpieczenia obiektu.
- Członkowie zespołu powinni (w miarę możliwości) zostać rozmieszczeni w parach. Zapewni to najlepszą zdolność i możliwość monitorowania, oceny i zgłaszania potencjalnych lub rzeczywistych zagrożeń i oraz reagowania na nie, a także wdrażania wszelkich procedur na wypadek sytuacji nagłych. Najłatwiej jest zapewnić bezpieczną i skuteczną pracę właśnie w parach (np. członek personelu wspierany przez wolontariusza, jeden członek zespołu zajmuje się podejrzanym przedmiotem/zachowaniem, podczas gdy drugi zgłasza to przez radio, dwóch członków zespołu może szybciej wdrożyć procedurę na wypadek sytuacji nagłej).
- Obecność rozpoznawalnego zespołu (w miarę możliwości) na wszystkich etapach zabezpieczenia stanowi widoczny środek odstraszający i zapewnia bezpieczeństwo wiernym i gościom.

3.4. Komunikacja

- Należy rozważyć udostępnienie członkom zespołu powitalnego różne możliwości komunikowania się (np. radiotelefony, telefony komórkowe, media społecznościowe/czaty, systemy rozgłoszeniowe).
- Zdolności i ograniczenia w zakresie komunikacji powinny zostać w pełni sprawdzone i zapewniać zrozumienie przekazu (np. należy uwzględnić miejsca, w których komunikaty podawane przez system rozgłoszeniowy są/nie są słyszalne, dostępność sygnału telefonii komórkowej w pomieszczeniach chronionych). Zdolności w zakresie komunikacji należy regularnie sprawdzać, ćwiczyć i utrzymywać.
- Należy regularnie prowadzić szkolenie w zakresie wszelkich słów kodowych używanych do wywoływania procedur w sytuacjach nagłych lub wskazywania określonych lokalizacji. Znajomość tych słów należy utrzymywać, aby uniknąć nieporozumień w przypadku ich użycia.

3.5. Szkolenie

Członkowie zespołu powitalnego (i/lub wolontariusze) muszą zostać przeszkoleni w zakresie:

- Podstawowych umiejętności (np. obsługa klienta, umiejętności komunikacyjne, rozwiązywanie problemów i podejmowanie decyzji).
- Podstawowa świadomość w zakresie bezpieczeństwa, w szczególności w zakresie rozpoznawania, zgłaszania i reagowania na podejrzaną przedmioty i zachowania (np. defensywne przeszukiwanie budynków, procedury zgłaszania incydentów służbom ratunkowym).

- Plany wydarzeń/obiektów miejscu kultu pozwalające zrozumieć, w jaki sposób wydarzenia są organizowane i zarządzane, jak można zarządzać ruchem tłumu i gdzie znajdują się służby i zasoby o krytycznym znaczeniu.
- Wdrożenie procedur na wypadek sytuacji nagłych, w szczególności ewakuacji (z wystąpieniem pożaru i bez), ewakuacji wewnętrznej (schrony, miejsca ukrycia), CBRN (kroki 123+, 3x usuń) i lockdownu (w tym utrwalenie i walidacja poprzez odgrywanie ról oraz organizowanie alarmów próbnych i ćwiczeń).

4. PORADY dla społeczeństwa w zakresie zachowania bezpieczeństwa podczas ataku terrorystycznego/ekstremistycznego

UCIEKAJ

- Uciekaj, jeśli możesz
- Rozważ najbezpieczniejsze opcje
- Czy istnieje bezpieczna trasa? UCIEKAJ, a jeśli nie możesz, to UKRYJ SIĘ
- Czy możesz się tam dostać bez narażania się na większe niebezpieczeństwo?
- Pomóż innym w ucieczce, ale nie pozwól, aby ich niezdecydowanie cię spowolniło
- Nie zabieraj swoich rzeczy ze sobą
- Nie próbuj filmować zdarzenia - uciekaj
- Ostrzeż ludzi wokół siebie поблизу i powstrzymaj ich przed wejściem w strefę zagrożenia

UKRYJ SIĘ

- Jeśli nie możesz uciec, UKRYJ SIĘ
- Znajdź osłonę przed ostrzałem, np. solidny mur/grube, wzmocnione ściany
- Jeśli możesz zobaczyć napastnika, to on może zobaczyć ciebie. Zejście z pola widzenia nie oznacza, że jesteś bezpieczny. Pociski przechodzą przez szkło, cegłę, drewno i metal.
- Musisz się schować, nawet jeśli jesteś za drzwiami zamkniętymi na klucz.
- Bądź świadomy tego, gdzie są wyjścia
- Unikaj pomieszczeń, które mogą stać się pułapką
- Wyłącz światło i wycisz posiadane urządzenia
- Bądź cicho, wycisz telefon i wyłącz wibracje
- Zamknij drzwi na klucz/zabarykaduj się i odsuń od drzwi

INFORMUJ

Jeśli nie możesz mówić ani wydawać dźwięków, słuchaj instrukcji podawanych przez osobę, która odebrała połączenie:

- Zadzwoń pod numer 112 - Jeśli nie możesz mówić ani wydawać dźwięków, słuchaj instrukcji podawanych przez osobę, która odebrała połączenie
- Co powinna wiedzieć policja?
 - Charakter incydentu - co się dzieje?
 - Lokalizacja - gdzie ma miejsce incydent? Podaj adres lub ogólną lokalizację
 - Podejrzani - gdzie są podejrzani?
 - Kierunek - Gdzie ostatnio widziałeś podejrzanych?
 - Rysopis - opisz napastników, podaj ich liczbę, opisz ich cechy charakterystyczne, ubranie, broń itp.
 - Dalsze informacje - ofiary, rodzaj obrażeń, informacje o budynku, wejściach, wyjściach, zakładnikach itp
- Postępuj zgodnie z poleceniami policji
- Zachowaj spokój
- Unikaj gwałtownych ruchów, które mogą zostać uznane za zagrożenie
- Trzymaj dłonie otwarte i na widoku

POLICJA MOŻE

- Celować do ciebie z broni
- Potraktować cię zdecydowanie
- Zadawać ci pytania
- Nie być w stanie odróżnić ciebie od napastnika
- Funkcjonariusze ewakuują cię, gdy będzie to bezpieczne

5. PORADY dla społeczeństwa w zakresie zachowania bezpieczeństwa podczas incydentu CBRN

- USUŃ się z obszaru zagrożenia i oddal się od wszystkiego, co może być niebezpieczne. Mogą to być np.:
 - nietypowe zapachy
 - opary lub mgły niewiadomego pochodzenia
 - martwi lub niedysponowani ludzie lub zwierzęta
 - oleiste kropelki lub plamy na powierzchniach lub wodzie
 - nietypowe materiały lub sprzęt
- Wybierz kierunek prostopadły do kierunku wiatru
- Nawet jeśli źle się poczujesz, NIE siadaj ani nie kładź się, ponieważ możesz nie być w stanie ponownie wstać
- Jeśli jesteś wewnątrz, spróbuj wyjść na świeże powietrze, jeśli to możliwe
- Jeśli zauważysz osoby, które źle się czują lub mdleją, pomóż im opuścić teren, nie zawracając do nich
- Gdy tylko znajdziesz się w bezpieczniejszym miejscu, ostrożnie USUŃ odzież wierzchnią - może być skażona:
 - NIE dotykaj zewnętrznej powierzchni odzieży rękami
 - NIE pozwól, aby zewnętrzna powierzchnia ubrań zetknęła się z twarzą podczas zdejmowania odzieży
 - JEŚLI TO MOŻLIWE, spróbuj odizolować odzież w plastikowym worku - np. worku na śmieci - lub zostaw ją na ziemi i oddal się. Po przybyciu służb ratunkowych powiedz im, gdzie zostawiłeś ubranie
 - JEŚLI TO MOŻLIWE, USUŃ wszelkie niebezpieczne substancje ze skóry, używając suchego chłonnego materiału lub szczotki. SPŁUKUJ skórę wodą, jeśli swędzi lub jest bolesna
- Użyj telefonu komórkowego, aby powiadomić służby ratunkowe pod numerem 112 o:
 - Miejscu incydentu
 - Miejscu, w którym przebywasz (jeśli jest inne)
 - Możliwej obecności materiałów niebezpiecznych
- POCZEKAJ na służby ratunkowe i postępuj zgodnie z ich poleceniami
- NIE idź do domu, ponieważ możesz skazić swoją rodzinę
- NIE idź do placówki medycznej, ponieważ możesz skazić inne osoby i pracowników pogotowia
- Służby ratunkowe zorganizują w pobliżu miejsce, w którym będziesz mógł uzyskać pomoc medyczną
- NIE dotykaj nikogo
- NIE dotykaj twarzy
- NIE pij, nie jedz, nie pal

6. DZIAŁANIA, które należy podjąć NATYCHMIAST po wystąpieniu incydentu CBRN

Dzięki poniższym działaniom, incydent może zakończyć się lepiej dla wszystkich

✓ ROZPOZNANIE WSKAŹNIKÓW ATAKU CBRN

Każdy z poniższych wskaźników może świadczyć o wystąpieniu incydentu CBRN, wystąpienie wielu z nich jednocześnie zwiększa takie prawdopodobieństwo

Objawy fizyczne:

- Dezorientacja i pocenie się
- Drgawki i konwulsje
- Podrażnienie dróg oddechowych i trudności w oddychaniu
- Podrażnienie oczu i skóry
- Nudności i wymioty

Oznaki - w przypadku dwóch lub więcej osób obezwładnionych z nieznanego powodu:

- Płynty, proszki lub opary niewiadomego pochodzenia
- Zapachy lub smaki niewiadomego pochodzenia
- Nietypowe i/lub pozostawione bez nadzoru materiały, urządzenia lub sprzęt
- Martwe owady, zwierzęta lub uschnięte rośliny

✓ OCENA INCYDENTU W CELU OPRACOWANIA ODPOWIEDNIEJ STRATEGII REAGOWANIA

Zachowaj bezpieczeństwo - nie próbuj dokonywać oceny incydentu, jeżeli narazi to ciebie lub innych na niebezpieczeństwo

- Gdzie występują wskaźniki CBRN?
 - Uniknięcie przemieszczania osób po terenie obiektu trasami, na których te wskaźniki występują.
- Gdzie znajdują się **ofiary** ?
 - Identyfikacja osób narażonych i powiadomienie o nich służb ratunkowych.
- Gdzie na terenie obiektu znajdują się inne osoby?
 - Identyfikacja osób, które nie są narażone oraz pobliskich dróg ewakuacji.
- Które trasy pozostają bezpieczne?
 - Identyfikacja bezpiecznych dróg ewakuacji osób przebywających na terenie obiektu.

- Czy wystąpiły jakiekolwiek oczywiste zagrożenia wtórne?
 - Zmniejszenie ryzyka kolejnego ataku przeprowadzonego inaczej niż z użyciem środków CBR.

Jeśli wystąpiły znaczące zewnętrzne czynniki niebezpieczne, należy w miarę możliwości rozważyć przemieszczenie ludzi do bezpieczniejszego obszaru pod wiatr lub wewnątrz obiektu.

✓ REAGOWANIE W ODPOWIEDNI SPOSÓB W CELU OGRANICZENIA SZKÓD DLA WSZYSTKICH

Komunikacja:

- Jak najszybciej skontaktuj się ze służbami ratunkowymi i powiedz, co widzisz

Komunikat USUŃ, USUŃ, USUŃ do wszystkich zagrożonych osób (rysunek 4)

- Jeżeli na terenie obiektu są ludzie, usunąć ich z miejsca i przenieść bezpieczną drogą do bezpiecznego miejsca

Działaj:

- Uniemożliwienie dostępu do miejsc **dotkniętych** incydem z **wyjątkiem dostępu, który jest niezbędny**
- Umieszczenie potencjalnie narażonych osób w bezpiecznym miejscu, oddzielnie od osób nienarażonych
- Wykorzystanie planowych procesów do modyfikacji **funkcji budynku**, np. wind i systemów klimatyzacji (stosownie do przypadku)

Ważne:

Zachowaj bezpieczeństwo - nie próbuj dokonywać oceny incydem, jeżeli narazi to ciebie lub innych na niebezpieczeństwo.

Rysunek 4 - Usunąć, usunąć, usunąć**POWIEDZ OSOBOM POSZKODOWANYM, ABY:****USUNĘŁY SIĘ...**

...z bezpośredniego sąsiedztwa dla uniknięcia dalszego narażenia na działanie substancji. Świeże powietrze jest ważne.

Jeśli skóra swędzi lub jest bolesna, znajdź źródło wody.

USUŃ ODZIEŻ WIERZCHNIĄ...

...jeśli miała kontakt z substancją. Jeśli to możliwe, staraj się unikać zdejmowania odzieży przez głowę. Nie pal, nie jedz ani nie pij.

Nie odrywaj odzieży przyklejonej do skóry....

USUŃ SUBSTANCJĘ...

...ze skóry za pomocą suchego chłonnego materiału lub szczotki.

SPŁUKUJ skórę wodą, jeśli swędzi lub jest bolesna.

Źródło: UK National Counter Terrorism Security Office, UK (2018) - <https://www.protectuk.police.uk/advice-and-guidance/response/remove-remove-remove-guidance-hazardous-substance-exposure>

7. MOŻLIWE SPOSOBY reagowania kryzysowego na zagrożenie lub atak terrorystyczny/ekstremistyczny

Wszystkie przedstawione tu możliwości należy wdrażać zgodnie z obowiązującymi przepisami krajowymi, regionalnymi i lokalnymi, a także z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań, które mogą się różnić w poszczególnych państwach członkowskich.

7.1. Nie ma potrzeby wykonania żadnych działań

Kiedy zagrożenie zostanie uznane za nieprawdopodobne, a po dokonaniu oceny zasadne i proporcjonalne jest odstępianie od ewakuacji na zewnątrz lub w obrębie obiektu (np. fałszywego alarmu). Policja może udzielić dodatkowych porad i wskazówek dotyczących innych możliwości zarządzania ryzykiem. Członkowie personelu zaznajomieni z obiektem mogą zostać poproszeni o sprawdzenie najbliższego otoczenia w celu zidentyfikowania wszystkiego, co jest nie na miejscu, po uświadomieniu im, czego należy szukać. Należy też wziąć pod uwagę, że "fałszywy alarm" mógł być testem reakcji przeprowadzonym w ramach wrogiej operacji zwiadowczej.

7.2. Pełna ewakuacja

W przypadku uzasadnionego przypuszczenia co do wiarygodności ataku lub zagrożenia i kiedy w wyniku ewakuacji ludzie zostaną przemieszczeni do bezpieczniejszego miejsca. Należy nakazać wszystkim "ewakuację do najbliższego wyjścia" oraz rozproszenie się lub skierowanie do określonych wyjść. W pewnych przypadkach może to nakazać policja.

7.3. Ewakuacja częściowa / etapowa / strefowa

Kiedy priorytetowo traktowane są osoby znajdujące się najbliżej zagrożenia lub najbardziej narażone na jego skutki, które są ewakuowane przed innymi. Zmniejsza to przeciążenie wewnętrznych lub zewnętrznych ciągów komunikacyjnych podczas ewakuacji dużej liczby osób. Należy nakazać każdej grupie/strefie "ewakuację do najbliższego wyjścia" oraz rozproszenie się lub skierowanie do określonych wyjść.

7.4. Ewakuacja kierunkowa

W przypadku gdy określony obszar jest lub może stać się niebezpieczny albo gdy wybranie alternatywnej drogi ewakuacji spowodowałoby, że ludzie przemieszczaliby się przez obszar zagrożenia (lub w jego pobliżu). Należy nakazać ludziom "ewakuację do OKREŚLONEGO wyjścia" i rozproszenie się. Może to wydłużyć całkowity czas ewakuacji, ale może poprawić ogólne bezpieczeństwo

7.5. Ewakuacja w obrębie obiektu (wewnętrzna)

W przypadku gdy oddalenie ludzi od zagrożenia jest bezpieczniejsze, jeżeli pozostaną oni **wewnątrz obiektu**. Jeśli zagrożenie znajduje się na zewnątrz lub jego lokalizacja jest nieznana, ewakuacja na zewnątrz może być niebezpieczniejsza, jeśli jej droga prowadzi obok lub w pobliżu zagrożenia (np. podejrzanego urządzenia, skażonego miejsca lub trwającego na zewnątrz ataku), co może narazić ewakuowanych na większe niebezpieczeństwo (np. śmierć lub obrażenia od odłamków i szkła). Przemieszczenie ludzi wewnątrz obiektu jest często bezpieczniejsze niż ewakuacja na zewnątrz, zwłaszcza jeśli można ich skierować do wcześniej ustalonych bezpieczniejszych miejsc/pomieszczeń chronionych. Należy nakazać ludziom szybkie przemieszczanie się do

OKREŚLONYCH MIEJSC, przy czym należy UNIKAĆ podawania nazw tych miejsc przez system rozgłoszeniowy na wypadek, gdyby napastnicy mogli to usłyszeć. Kierowanie i prowadzenie ludzi do bezpieczniejszych miejsc/pomieszczeń chronionych należy powierzyć personelowi, którego członkowie zostali przeszkoleni i odbyli ćwiczenia w zakresie procedury ewakuacji.

7.6. Pełny lockdown

W przypadku gdy nie można było zapobiec atakowi, a przedostanie się zagrożenia/napastnika może sprawić, że osoby znajdujące się w środku znajdują się w większym niebezpieczeństwie. Zdolność udaremnienia planów napastnika i opóźnienia jego działania oraz zmniejszenia liczby potencjalnych ofiar może zostać znacząco zwiększona przez całkowite odizolowanie (lockdown) obiektu, zwłaszcza jeżeli ma to na celu zatrzymanie zagrożenia/napastnika na zewnątrz. Może to prowadzić do tego, że niektóre osoby będą niejako "zamknięte na zewnątrz" i bardziej narażone na zagrożenie. Każdy przypadek musi być oceniany na podstawie znanych informacji. Do szybkiego wprowadzenia pełnego lockdownu i poinformowania ludzi, żeby "pozostali wewnątrz" w gotowości do otrzymania od personelu dalszych poleceń (i oczekiwaniu na ewentualne zarządzenie przemieszczenia w bezpieczniejsze miejsce lub do pomieszczenia chronionego) niezbędne będą dobrze działające wewnętrzne i zewnętrzne systemy informacyjne i komunikacyjne.

7.7. Lockdown częściowy / etapowy / strefowy

W przypadku gdy nie można było zapobiec atakowi, a zagrożenie/atakujący dostali się (lub dostają) do środka i narażają osoby przebywające na obiekcie na niebezpieczeństwo. Zdolność udaremnienia planów napastnika i opóźnienia jego działania oraz zmniejszenia liczby potencjalnych ofiar może zostać znacząco zwiększona przez wprowadzenie częściowego, etapowego lub strefowego lockdownu, zwłaszcza na wejściu do obiektu. W takim przypadku lockdown może mieć charakter bardziej miejscowy i być ukierunkowany na miejsca położone najbliżej zagrożenia i/lub najbliżej dużych grup, które można szybko objąć ochroną, albo na kluczowe punkty, które mogą znacznie opóźnić i udaremnąć postępy napastnika(-ów) (np. klatki schodowe). Wprowadzenie takiego lockdownu może być łatwiejsze i szybsze niż w przypadku lockdownu pełnego. Celem opóźnienia napastnika jest albo utrudnienie mu dotarcia do celu, co ochroni ludzi i mienie, albo spowolnienie jego ucieczki z miejsca zdarzenia i zwiększenie szansy na jego zatrzymanie przez władze. Personel może stopniowo i dynamicznie rozwijać i rozszerzać zasięg lockdownu zależnie od charakteru zagrożenia/ataku i własnych możliwości realizacyjnych. Do szybkiego wprowadzenia pełnego lockdownu przez personel niezbędne będą dobrze działające wewnętrzne i zewnętrzne systemy informacyjne i komunikacyjne. Należy poinformować ludzi, aby "pozostali w środku" w gotowości do otrzymania od personelu dalszych poleceń (i oczekiwaniu na ewentualne zarządzenie przemieszczenia w bezpieczniejsze miejsce lub do pomieszczenia chronionego).

8. WYTYCZNE dotyczące planowania ewakuacji

Przeprowadzenie pełnej, częściowej lub strefowej ewakuacji w odpowiedzi na zagrożenie terrorystyczne/ekstremistyczne lub szybko postępujący incydent, np. atak z użyciem materiałów wybuchowych, broni palnej lub innego uzbrojenia, jest bardzo trudne i może być skuteczne tylko pod warunkiem uprzedniego wdrożenia odpowiedniego planowania i szkolenia oraz przeprowadzenia prób.

Przedstawione niżej zasady należy stosować odpowiednio do konkretnego projektu, układu i infrastruktury miejsca kultu lub wydarzenia:

- Należy sobie uświadomić, że ewakuacja w odpowiedzi na zagrożenie lub atak terrorystyczny/ekstremistyczny musi różnić się od ewakuacji przeciwpożarowej (NIE WOLNO używać niektórych przeciwpożarowych w pobliżu zagrożenia/ataku, należy się rozproszyć, NIE WOLNO gromadzić się w grupach, NIE WOLNO używać alarmu przeciwpożarowego, RÓŻNE plany ewakuacji obowiązujące personel/wolontariuszy/wiernych z niepełnosprawnościami itp.)
- Określ sposób podziału obiektu na strefy, co umożliwi przeprowadzenie częściowej/etapowej/strefowej ewakuacji w sposób kontrolowany i według ustalonych priorytetów w celu zminimalizowania obciążenia wewnętrznych lub zewnętrznych ciągów komunikacyjnych.
- Rozważ przydatność, możliwości i ograniczenia dróg ewakuacyjnych (np. ryzyko potknięcia, oświetlenie, "punkty zakleszczenia" itp.) i zapewnić ich regularny przegląd.
- Rozważ użycie "improvizowanych" metod i punktów wyjścia podczas ataku terrorystycznego/ekstremistycznego (np. użycie okien na parterze do przedostania się do bezpiecznego obszaru na zewnątrz, jeśli napastnik wszedł do budynku).
- Weź pod uwagę, że bezpieczeństwo poszczególnych tras może ulec zmianie w trakcie ataku. Na przykład korzystanie z wind (w scenariuszach bez pożaru) może skrócić czas ewakuacji, ale też spowodować, że ludzie znajdą się w obszarze działania napastników.
- Różne drogi i nazwy wyjść powinny być wyraźnie oznakowane i znane personelowi.
- Procedury ewakuacyjne powinny również obejmować odpowiednie kroki w celu zapewnienia, że nikt inny nie będzie mógł wejść na dany obszar po rozpoczęciu ewakuacji.
- W przypadku incydentów CBRN należy rozważyć ewakuację pod górę i pod wiatr, z dala od systemów ogrzewania i wentylacji budynku, jeśli incydent miał miejsce wewnątrz budynku.
- Podczas ewakuacji w trakcie ataku może dojść do bezpośredniej i nieuniknionej konfrontacji personelu i wiernych z napastnikiem. W ostateczności, w sytuacji zagrożenia życia, można podjąć próbę powstrzymania/opóźnienia i/lub obezwładnienia napastnika poprzez:
 - wystąpienie przeciw niemu z jak największą agresywnością
 - obrzucenie go różnymi przedmiotami
 - zaimprovizowanie broni ze wszystkiego, co jest pod ręką i czego można użyć przeciwko niemu w celu jego rozbrojenia, unieruchomienia (np. nożyczki, gorące płyny) lub trzymania go na dystans, jeśli ma ostry przedmiot (miotła, kij)
 - współpracę z innymi w celu obezwładnienia i unieszkodliwienia napastnika.

- Procedury muszą być na tyle elastyczne, aby działały podczas blokady, ewakuacji i przemieszczenia do bezpieczniejszych miejsc/pomieszczeń chronionych, a także uzupełniały te czynności.
- Uwzględnij role i obowiązki personelu/wolontariuszy oraz przeprowadź szkolenia/próby procedur dla personelu.

Komunikacja:

- NIE WOLNO uruchamiać alarmu przeciwpożarowego do rozpoczęcia ewakuacji. Może to wywołać niewłaściwą reakcję mogącą narazić ludzi na niebezpieczeństwo.
- Systemy ogłoszeniowe, jeśli są dostępne, mogą zapewnić większą elastyczność w dostarczaniu informacji i poleceń odpowiednio do sytuacji oraz potwierdzić personelowi/wolontariuszom/wiernym, że sytuacja nagła jest rzeczywista i zmniejszyć ewentualne opóźnienie w reakcji.
- Skieruj ludzi do bezpieczniejszego miejsca, informując ich, aby "ewakuowali się do najbliższego wyjścia", a następnie rozproszyli, albo skieruj ich do określonych wyjść, np. "niebieskiego wyjścia na 1. piętrze".
- Można przygotować gotowe komunikaty. Należy przy tym uwzględnić specyfikę różnych odbiorców (np. dzieci, osoby na wózkach inwalidzkich itp.)
- Ponieważ ważne jest prowadzenie komunikacji bez jednoczesnego ostrzegania napastników, w planowaniu, szkoleniach i ćwiczeniach należałoby uwzględnić użycie słów kodowych (podczas korzystania z systemów ogłoszeniowych lub radiotelefonów).
- Zapewnij dostępność odpowiednich środków łączności, w szczególności w obrębie pomieszczeń chronionych i między nimi, aby:
 - móc sprawdzać, czy jest kontakt ze wszystkimi członkami personelu/wolontariuszami
 - utrzymywać łączność z zespołem interwencyjnym/zespołem bezpieczeństwa
 - informować personel/wolontariuszy o statusie incydentu
 - kontrolować ruchy personelu w obrębie pomieszczenia chronionego lub poza nim
 - móc ogłosić zakończenie incydentu i możliwość bezpiecznego opuszczenia pomieszczeń chronionych/zniesienia lockdownu
- Upewnij się, że członkowie personelu/wolontariusze znają swoje role i pozostają w kontakcie przez cały czas trwania incydentu oraz rozumieją procedury kontaktowania się ze służbami ratunkowymi. W przypadku rozproszenia się ewakuowanych osób (i personelu), zapewnij odpowiednią procedurę kontaktowania się personelem i sprawdzenia obecności wszystkich jego członków po zakończeniu ewakuacji.

9. WYTYCZNE dotyczące planowania ewakuacji wewnętrznej

Przeprowadzenie pełnej, częściowej lub strefowej ewakuacji wewnętrznej w odpowiedzi na zagrożenie terrorystyczne/ekstremistyczne lub szybko postępujący incydent, np. atak z użyciem materiałów wybuchowych, broni palnej lub innego uzbrojenia, jest bardzo trudne i może być skuteczne tylko pod warunkiem uprzedniego wdrożenia odpowiedniego planowania i szkolenia oraz przeprowadzenia prób.

Przedstawione niżej zasady należy stosować odpowiednio do konkretnego projektu, układu i infrastruktury miejsca kultu lub wydarzenia:

- Są sytuacje, w których bezpieczniej oddalić ludzi od zagrożenia bez opuszczania budynku.
- Jeśli zagrożenie znajduje się na zewnątrz lub jego lokalizacja jest nieznana, ewakuacja na zewnątrz może narazić ewakuowanych na większe niebezpieczeństwo, jeśli jej droga prowadzi obok zagrożenia (np. podejrzanego urządzenia, skażonego miejsca lub trwającego na zewnątrz ataku).
- Szkło i inne odłamki z improwizowanych urządzeń wybuchowych mogą razić na znaczną odległość, a przemieszczenie ludzi do środka (w tym do pomieszczeń chronionych) jest często bezpieczniejsze niż ewakuacja na zewnątrz lub na ulice.
- Zidentyfikuj wszelkie "pomieszczenia bezpieczne" zaprojektowane i zbudowane specjalnie w celu umożliwienia ludziom schronienia się przed atakiem wewnątrz budynku (budynków) i uwzględnij je w planach awaryjnych. Zapewnij ich odpowiednie utrzymanie i zaopatrzenie w niezbędne zapasy oraz dowiedz się ile maksymalnie osób mogą pomieścić i na jaki czas.
- Zorganizuj "pomieszczenia chronione" w obrębie budynku (budynków) zapewniające ludziom bezpieczne schronienie i uwzględnij je w planach na wypadek sytuacji nagłej. Z "pomieszczeń chronionych" można korzystać w przypadku braku specjalnie zbudowanych "pomieszczeń bezpiecznych" albo jako uzupełnienia ich pojemności stosownie do przewidywanych potrzeb danego miejsca kultu. Pomieszczenia chronione powinny:
 - znajdować się w miejscach otoczonych murowanymi ścianami o pełnej wysokości; są to np. korytarze wewnętrzne, toalety lub duże sale z drzwiami otwieranymi do wewnątrz
 - znajdować się z dala od okien i ścian zewnętrznych
 - znajdować się z dala od obszaru między obwodem budynku a pierwszą linią słupów nośnych (zwanego "obwodołą nawą konstrukcyjną")
 - znajdować się z dala od klatek schodowych lub obszarów z dostępem do szybów windowych, które otwierają się na poziomie gruntu na ulicę (ponieważ w przypadku ich naruszenia podmuch może przemieszczać się nimi w górę); z drugiej strony, trzony klatek schodowych i wind mogą być dobrymi pomieszczeniami chronionymi, o ile są całkowicie zamknięte
 - w miarę możliwości nie znajdować się na parterze ani pierwszym piętrze; piwnice i poddasza mogą być nieodpowiednie w przypadku zagrożenia lub ataku CBRN
 - obejmować jedno lub dwa miejsca zapewniające wystarczającą ilość miejsc dla przewidywanej liczby osób
 - zapewniać wystarczającą ilość powietrza, toalet, miejsc siedzących, wody pitnej, oświetlenia i środków łączności (ponieważ może wystąpić konieczność przyjęcia ludzi na

dłuższy czas kilku godzin lub dłużej); w przypadku zagrożenia lub ataku CBRN konieczne może być zapewnienie możliwości wyłączenia wszelkich systemów wentylacji mechanicznej, aby zapobiec skażeniu pomieszczenia chronionego

- zostać poddane konsultacjom z inżynierem budownictwa posiadającym wiedzę na temat materiałów wybuchowych, środków CBRN i efektów balistycznych.
- Rozważ przeprowadzenie szkoleń i ćwiczeń dla personelu z zakresu technik improwizowania/wzmacniania obszarów bezpieczniejszych (lub kryjówek) poprzez wznoszenie skutecznych barykad, używanie klinów drzwiowych, zachowanie ciszy, nakazanie wyciszenia/wyłączenia wibracji telefonów, zgaszenie światła, zasłonięcie okien itp.
- Podczas ewakuacji wewnętrznej w trakcie ataku może dojść do bezpośredniej i nieuniknionej konfrontacji personelu i wiernych z napastnikiem. W ostateczności, w sytuacji zagrożenia życia, można podjąć próbę powstrzymania/opóźnienia i/lub obezwładnienia napastnika poprzez:
 - wystąpienie przeciw niemu z jak największą agresywnością
 - obrzucenie go różnymi przedmiotami
 - zaimprovizowanie broni ze wszystkiego, co jest pod ręką i czego można użyć przeciwko niemu w celu jego rozbrojenia, unieruchomienia (np. nożyczki, gorące płyny, meble)
 - współpracę z innymi w celu obezwładnienia i unieszkodliwienia napastnika.
- Procedury muszą być na tyle elastyczne, aby działały podczas blokady, ewakuacji i przemieszczenia do bezpieczniejszych miejsc/pomieszczeń chronionych, a także uzupełniały te czynności.
- Uwzględnij role i obowiązki personelu/wolontariuszy oraz przeprowadź szkolenia/próby procedur dla personelu.

Komunikacja:

- Każda ewakuacja wewnętrzna musi być wsparta komunikatami zawierającym jasne i zwięzłe polecenia. Przygotowując takie komunikaty należy wziąć pod uwagę zarówno ich skuteczność dla personelu, jak i ich ewentualny odbiór (i wykorzystanie) przez napastników. Przygotowanie komunikatów wymaga uważnego przemyślenia i praktyki w ich przekazywaniu.
- Można przygotować gotowe komunikaty. Należy przy tym uwzględnić specyfikę różnych odbiorców (np. dzieci, osoby na wózkach inwalidzkich itp.).
- Komunikacja może być prowadzona przez wewnętrzne Systemy rozgłoszeniowe, przenośne radiotelefony lub inne samodzielne systemy. Nie należy polegać na telefonach komórkowych, ponieważ w pomieszczeniu chronionym mogą one tracić zasięg (należy to dokładnie sprawdzić).
- Upewnij się, że pracownicy/wolontariusze znają swoje role i pozostają w kontakcie podczas incydentu oraz rozumieją procedury kontaktowania się ze służbami ratunkowymi.
- Zapewnij dostępność odpowiednich środków łączności, w szczególności w obrębie pomieszczeń chronionych i między nimi, aby:
 - móc sprawdzać, czy jest kontakt ze wszystkimi członkami personelu/wolontariuszami
 - utrzymywać łączność z zespołem interwencyjnym/zespołem bezpieczeństwa
 - informować personel/wolontariuszy o statusie incydentu

- kontrolować ruchy personelu w obrębie pomieszczenia chronionego lub poza nim
- móc ogłosić zakończenie incydentu i możliwość bezpiecznego opuszczenia pomieszczeń chronionych/zniesienia lockdownu
- Ogłoszenie, że można bezpiecznie opuścić pomieszczenie chronione może wymagać odpowiedniej procedury i słowa kodowego, aby nie można było siłą zmusić zakładnika lub członka personelu do podstępnego wywabienia ludzi z pomieszczenia albo skłonienia ich do otwarcia drzwi napastnikowi(-om).

10. WYTYCZNE dotyczące planowania lockdownu

Przeprowadzenie pełnego, częściowego lub strefowego lockdownu w odpowiedzi na zagrożenie terrorystyczne/ekstremistyczne lub szybko postępujący incydent, np. atak z użyciem materiałów wybuchowych, broni palnej lub innego uzbrojenia, jest bardzo trudne i może być skuteczne tylko pod warunkiem uprzedniego wdrożenia odpowiedniego planowania i szkolenia oraz przeprowadzenia prób.

Poniższe zasady należy stosować odpowiednio do konkretnego projektu, układu i infrastruktury miejsca kultu lub wydarzenia:

- Zidentyfikuj wszystkie punkty dostępu i wyjścia zarówno w publicznych, jak i prywatnych obszarach obiektu. Punktami dostępu mogą być nie tylko drzwi czy bramy.
- Określ sposób szybkiego, fizycznego zabezpieczenia punktów dostępu/wyjścia. Weź pod uwagę zarówno mechanizm zamykania tych punktów, jak i to, czym zadaniem będzie ich zamknięcie, np. zamykanie na klucz czy ręczne, sterowanie automatyczne/zdalne itp.
- Określ sposób szybkiego zniesienia lockdownu w razie potrzeby (np. w przypadku pożaru, wdarcia się włamania lub skażenia środkami CBRN).
- Określ sposób unieruchomienia wind bez ich powrotu na parter.
- Określ sposób powstrzymania ludzi przed opuszczeniem obiektu lub wejściem do niego, a także jak można ich oddalić od niebezpieczeństwa.
- Określ sposób podziału obiektu na strefy, aby umożliwić izolowanie określonych obszarów.
- Podczas lockdownu w trakcie ataku może dojść do bezpośredniej i nieuniknionej konfrontacji personelu i wiernych z napastnikiem. W ostateczności, w sytuacji zagrożenia życia, można podjąć próbę powstrzymania/opóźnienia i/lub obezwładnienia napastnika poprzez:
 - wystąpienie przeciw niemu z jak największą agresywnością
 - obrzucenie go różnymi przedmiotami
 - zaimprovizowanie broni ze wszystkiego, co jest pod ręką i czego można użyć przeciwko niemu w celu jego rozbrojenia, unieruchomienia (np. nożyczki, gorące płyny, meble)
 - współpracę z innymi w celu obezwładnienia i unieszkodliwienia napastnika.
- Procedury muszą być na tyle elastyczne, aby działały podczas ewakuacji na zewnątrz i wewnątrz oraz przemieszczenia do pomieszczeń chronionych, a także uzupełniały te czynności.
- Uwzględnij role i obowiązki personelu/wolontariuszy oraz przeprowadź szkolenia/próby procedur dla personelu.

Komunikacja:

- Każdy lockdown musi być wsparty komunikatami zawierającym jasne i zwięzłe polecenia. Przygotowując takie komunikaty należy wziąć pod uwagę zarówno ich skuteczność dla personelu, jak i ich ewentualny odbiór (i wykorzystanie) przez napastników. Przygotowanie komunikatów wymaga uważnego przemyślenia i praktyki w ich przekazywaniu.

- Można przygotować gotowe komunikaty. Należy przy tym uwzględnić specyfikę różnych odbiorców (np. dzieci, osoby na wózkach inwalidzkich itp.)
- Komunikacja może być prowadzona przez wewnętrzne Systemy rozgłoszeniowe, przenośne radiotelefony lub inne samodzielne systemy. Nie należy polegać na telefonach komórkowych, ponieważ w pomieszczeniu chronionym mogą one tracić zasięg (należy to dokładnie sprawdzić).
- Upewnij się, że pracownicy/wolontariusze znają swoje role i pozostają w kontakcie podczas incydentu oraz rozumieją procedury kontaktowania się ze służbami ratunkowymi.
- Zapewnij odpowiednią łączność w obrębie pomieszczeń chronionych i między nimi, aby:
 - móc sprawdzać, czy jest kontakt ze wszystkimi członkami personelu/wolontariuszami
 - utrzymywać łączność z zespołem interwencyjnym/zespołem bezpieczeństwa
 - informować personel/wolontariuszy o statusie incydentu
 - kontrolować ruchy personelu w obrębie pomieszczenia chronionego lub poza nim
 - móc ogłosić zakończenie incydentu i możliwość bezpiecznego opuszczenia pomieszczeń chronionych/zniesienia lockdownu
- Ogłoszenie, że można bezpiecznie zakończyć lockdown lub opuścić pomieszczenie chronione może wymagać odpowiedniej procedury i słowa kodowego, aby nie można było siłą zmusić zakłádніка lub członka personelu do podstępного skłónienia ludzi do otwarcia drzwi i wpuszczenia lub wypuszczenia napastnika(-ów).

11. DZIAŁANIA, które należy podjąć w przypadku wykrycia podejrzanego przesyłki, paczki lub substancji

- ZOSTAW PRZEDMIOT W MIEJSCU ZNALEZIENIA - NIE DOTYKAJ ANI NIE RUSZAJ - NIE USUWAJ ŻADNYCH SUBSTANCJI
- OCZYŚĆ BEZPOŚREDNIE SĄSIEDZTWO ze wszystkich osób i trzymaj innych z dala
- NAKAŻ LUDZIOM w bezpośrednim sąsiedztwie UMYCIE ODSŁONIĘTYCH CZĘŚCI CIAŁA wodą i mydłem oraz każ im oczekiwać na dalsze polecenia
- WYŁĄCZ WSZYSTKIE URZĄDZENIA znajdujące się w bezpośrednim sąsiedztwie, które służą do ogrzewania, wentylacji i klimatyzacji (HVAC)
- ODGRODŹ BEZPOŚREDNIE SĄSIEDZTWO, aby uniemożliwić wejście i KIEROWAĆ LUDZI Z DALA OD ZAGROŻENIA
- ZAPISZ WAŻNE INFORMACJE dotyczące paczki, substancji lub przesyłki pocztowej
- NIE UŻYWAJ TELEFONÓW KOMÓRKOWYCH ANI RADIOTELEFONÓW na oczyszczonym obszarze ani w odległości mniejszej niż piętnaście metrów od paczki

DOKŁADNA LOKALIZACJA podejrzanego paczki, substancji lub przesyłki pocztowej:

.....
.....
.....

OPIS podejrzanego paczki, substancji lub przesyłki pocztowej:

.....
.....
.....

ZAPIS wszelkich oznaczeń, etykiet lub oświadczeń na podejrzanego paczce lub przesyłce pocztowej:

.....
.....
.....

Dane **ADRESATA** :

.....
.....
.....

Dane **NADAWCY:**

.....

.....

.....

NAZWISKA osób znajdujących się w bezpośredniej bliskości przedmiotu w momencie jego znalezienia:

.....

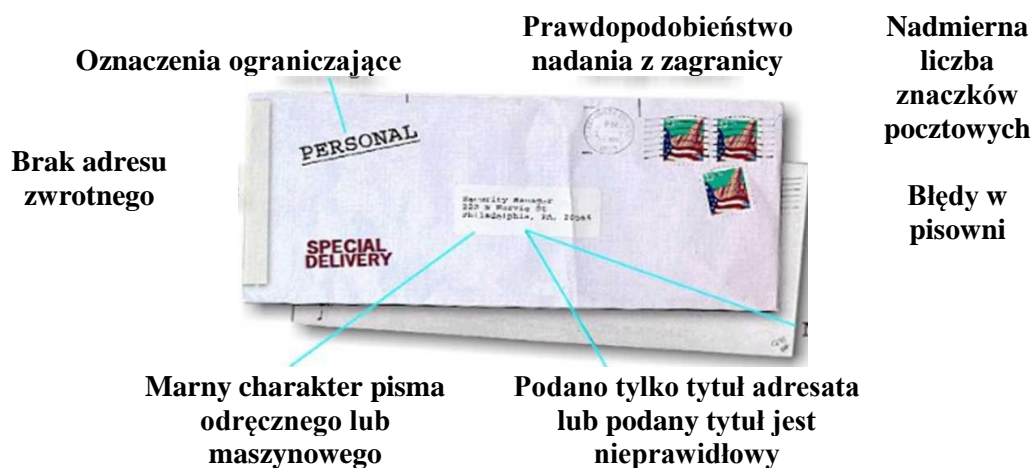
.....

.....

- ✓ JEŻELI NIE JEST TO SYTUACJA STWARZAJĄCA BEZPOŚREDNIE ZAGROŻENIE - ZGŁOŚ WYZNACZONEJ OSOBIE
- ✓ W PRZYPADKU SYTUACJI STWARZAJĄCEJ ZAGROŻENIE - ZADZWOŃ POD NUMER ALARMOWY 112

Rysunek 5 - Podejrzany list i paczka¹

Co sprawia, że list jest podejrzany?

¹ <https://uwaterloo.ca/central-stores/mail-pickup-delivery/suspicious-mail>

Co sprawia, że paczka jest podejrzana?

Nadmierna ilość
taśmy lub sznurka

Jest twarda lub ma duże
rozmiary

Jest
asymetryczna
lub ma
nierówną
powierzchnię

Tłuste plamy, przebarwienia lub
kryształki na opakowaniu

Zły tytuł przed nazwiskiem?

Wystające
przewody

Dziwny
zapach

12. DZIAŁANIA, które należy podjąć w przypadku otrzymania fałszywego alarmu bombowego

- ✓ ZACHOWAJ SPOKÓJ I ROZMAWIAJ Z DZWONIĄCYM:
 - **NIE** zawieszaj ani nie przerywaj połączenia
 - **ZAALARMUJ KOGOŚ** jak najszybciej
 - **UZYSKAJ** jak najwięcej informacji
 - **PODTRZYMUJ ROZMOWĘ** (przeproś za złą jakość połączenia, poproś rozmówcę o wypowiedzenie się itp.)
 - **WYPEŁNIJ PONIŻSZY FORMULARZ** podczas rozmowy telefonicznej, zadając pytania po kolei, jeśli to konieczne
 - **NIE ODKŁADAJ SŁUCHAWKI** nawet po tym, jak rozmówca się rozłączył, ponieważ połączenie można namierzyć za pomocą technologii
- ✓ W MIARĘ MOŻLIWOŚCI NAGRAJ ROZMOWĘ
- ✓ ZAPISZ NUMER DZWONIĄCEGO, JEŚLI WYŚWIETLIŁ SIĘ NA TWOIM TELEFONIE:
(w przypadku zagrożeń związanych z mediami społecznościowymi lub pocztą elektroniczną, patrz poniżej)
- ✓ DOKŁADNIE ZAPISZ TREŚĆ GROŹBY:
 - Kiedy?
 - Gdzie?
 - Co?
 - Jak?
 - Kto?
 - Dlaczego?
 - Godzina?

Uwagi..

- ✓ ZADAJ NASTĘPUJĄCE PYTANIA I Z JAK NAJWIĘKSZĄ DOKŁADNOŚCIĄ ZAPISZ ODPOWIEDZI:

1. Gdzie dokładnie jest teraz bomba?

.....
.....

2. Kiedy wybuchnie?

.....
.....

3. Jak wygląda?

.....
.....

4. Co zawiera bomba?

.....
.....

5. Jak zostanie zdetonowana?

.....
.....

6. Czy to ty podłożyłeś bombę? Jeśli nie ty, to kto?

.....
.....

7. Jak się nazywasz?

.....
.....

8. Jaki jest twój adres?

.....
.....

9. Jaki jest twój numer telefonu?

.....
.....

10. Reprezentujesz grupę czy działasz w pojedynkę?

.....
.....

11. Dlaczego podłożyłeś bombę?

.....
.....

✓ W PRZYPADKU INFORMACJI O PODŁOŻENIU BOMBY PODANEJ ZA POŚREDNICTWEM MEDIÓW SPOŁECZNOŚCIOWYCH LUB W WIADOMOŚCI E-MAIL:

- **NIE** odpowiadaj na wiadomość, nie przesyłaj jej dalej ani nie usuwaj
- W przypadku wiadomości e-mail, zapisz adres, z którego została wysłana
- W przypadku wiadomości podanej za pośrednictwem mediów społecznościowych, zapisz nazwę użytej aplikacji i nazwę użytkownika/ID
- Zachowaj wszystkie pliki dziennika sieciowego swojej organizacji - pomoże to policji w dochodzeniu (powinny obejmować okres od 7 dni przed nadejściem wiadomości o zagrożeniu do 48 godzin po jej nadejściu)

✓ NATYCHMIAST ZAWIADOM ADMINISTRATORA BUDYNKU / KIEROWNIKA DS. BEZPIECZEŃSTWA, ABY MOGLI ZGŁOSIĆ ZAGROŻENIE BOMBOWE POLICJI I ZDECYDOWAĆ, JAKIE INNE DZIAŁANIA NALEŻY PODJĄĆ:

- Imię i nazwisko osoby zawiadamianej:

.....
.....

- Godzina zawiadomienia:

.....
.....

UWAGI, KTÓRE OSOBA ODBIERAJĄCA POŁĄCZENIE POWINNA WYPEŁNIĆ NIEZWŁOCZNIE PO ZGŁOSZENIU INFORMACJI O PODŁOŻENIU BOMBY

DZWOŃĄCY

Mężczyzna	Kobieta	Niejasne	Wiek	Narodowość

GŁOS DZWOŃĄCEGO

Spokojny	Zły	Płacz	Powolny	Akcent

Jąkanie	Seplenienie	Bełkotliwy	Zniekształcony	Jeżeli głos był znajomy, to kogo przypominał?

Głęboki	Śmiech	Chrypka	Nosowy

JĘZYK GROŹBY

Agresywny	Nagranie	Chaotyczny	Irracjonalny

ODGŁOSY W TLE (OPISAĆ)

Ulica	Dom	Zwierzę	Muzyka	Inne

Wyraźny	Odgłosy systemu rozgłoszeniowego	Inne odgłosy (opisać)

Dzieci	Samolot

POZOSTAŁE UWAGI - RZECZY NIETYPOWE

POZOSTAŁE UWAGI - RZECZY ISTOTNE

--	--

SZCZEGÓŁY POŁĄCZENIA

Data połączenia

Godzina połączenia

Godzina zakończenia połączenia

Numer telefonu / numer wewnętrzny odbiorcy

Miejsce, w którym odebrano połączenie

Dane innych świadków połączenia

13. DZIAŁANIA, które należy podjąć w przypadku wykrycia podejrzanego przedmiotu

✔ **POTWIERDŹ:** czy widoczne są podejrzone cechy **W TYM CELU UŻYJ OCENY "NA GORĄCO"**

CZY PRZEDMIOT JEST UKRYTY? Tak / Nie

CZY PRZEDMIOT JEST EWIDENTNIE PODEJRZANY? Tak / Nie

Czy został celowo zamaskowany albo w oczywisty sposób ukryty? Tak / Nie

Czy widoczne są przewody, płytki drukowane, baterie, taśmy, płyny lub substancje podobne do kitu? Tak / Nie

Czy uważasz, że stanowi bezpośrednie zagrożenie dla życia? Tak / Nie

CZY PRZEDMIOT MA TYPOWY WYGLĄD? ...przedmiotów, których można się spodziewać w tym miejscu Tak / Nie

Większość rzeczy zagubionych jest znajdowana w miejscach, w których gromadzą się ludzie, zapytaj więc, czy ktoś nie zostawił danego przedmiotu.

Jeśli przedmiot zostanie oceniony jako pozostawiony bez nadzoru, a nie podejrzany, należy go przed realizacją procedury dla rzeczy zagubionych dokładniej zbadać, ALE jeśli ocena "NA GORĄCO" prowadzi do przekonania, że przedmiot jest podejrzany, należy...

✔ **OCZYŚĆ: NAJBLIŻSZE OTOCZENIE**

- Nie dotykaj przedmiotu
- Przejmij kontrolę i odsuń ludzi na bezpieczną odległość. Nawet w przypadku małego przedmiotu, np. aktówki, należy oddalić się od niego na odległość co najmniej 100 m (w przypadku zagrożenia wybuchowego wielkości samochodu osobowego zalecana odległość to co najmniej 200 m, a w przypadku zagrożenia wybuchowego wielkości ciężarówki - co najmniej 400 m).
- Ustaw się tak, aby przedmiot nie znajdował w bezpośrednim polu twojego widzenia. To bardzo ogólna zasada, ale generalnie, jeśli nie możesz zobaczyć przedmiotu, to jesteś przed nim lepiej chroniony
- Pomyśl, za czym możesz się ukryć. Wybierz coś solidnego i trzymaj się z dala od szkła, np. okien i świetlików
- Odgródź teren

✓ ZAWIADOM: SŁUŻBY RATUNKOWE

- Zawiadom (WSTAWIĆ NAZWISKO/FUNKCJĘ OSOBY ODPOWIEDZIALNEJ)
- Nie używaj telefonów komórkowych ani radiotelefonów w promieniu piętnastu metrów od podejrzanego przedmiotu

✓ KONTROLUJ: DOSTĘP DO ODGRODZONEGO OBSZARU

- Osoby postronne nie powinny mieć możliwości zbliżania się do obszaru, dopóki nie zostanie on uznany za bezpieczny
- Postaraj się zatrzymać naocznych świadków w pobliżu, aby mogli powiedzieć służbom ratunkowym, co widzieli. Postaraj się uzyskać ich dane zanim się oddalą

14. SPRAWDZENIE obiektu pod kątem obecności podejrzanych przedmiotów

Zagadnienia do rozważenia

Regularne przeszukiwanie miejsca kultu religijnego wzmocni dobrą kulturę bezpieczeństwa i zmniejszy ryzyko, że podejrzany przedmiot zostanie podłożony lub pozostanie niezauważony przez długi czas. Dodatkowo, "poszukiwanie" podejrzanych przedmiotów można zarządzić w przypadku otrzymania informacji o podłożeniu bomby, w zależności od tego, jak bardzo jest ona wiarygodna. W takich przypadkach:

- ✓ **Upewnij się, że gotowe są plany** przeprowadzania skutecznych przeszukań w reakcji na zagrożenie
- ✓ **Ustal, kto na obiekcie** będzie odpowiedzialny za koordynację i prowadzenie przeszukań
- ✓ **Zainicjuj przeszukiwanie** komunikatem podanym przez system rozgłoszeniowy (użycie zakodowanych komunikatów pozwala uniknąć niepotrzebnego zamieszania popłochu), w wiadomości tekstowej, albo przez radiotelefon lub telefon
- ✓ **Podziel obiekt** na obszary o rozmiarze możliwym do obsłużenia przez 1 lub 2 osoby przeszukujące. Najlepiej, gdyby członkowie personelu postępowali zgodnie z planem przeszukiwania i działali w parach, aby na pewno niczego nie pominąć
- ✓ **Upewnij się, że osoby prowadzące** przeszukiwanie znają swoje obszary odpowiedzialności. Najlepiej przygotowane do wykrywania nietypowych lub podejrzanych przedmiotów są osoby, które regularnie pracują na danym obszarze
- ✓ **Skoncentruj się na obszarach ogólnodostępnych**- pomieszczeniach zamkniętych (np. szatniach, klatkach schodowych, korytarzach, windach itp.), drogach ewakuacyjnych i punktach zbiórki, parkingach i innych obszarach zewnętrznych, np. rampach załadunkowych
- ✓ **Opracuj odpowiednie techniki dla personelu** pozwalające na rutynowe przeszukiwanie obszarów ogólnodostępnych bez niepokojenia przebywających tam gości. W przypadku rozważania bardziej wyspecjalizowanych technik (np. przeszukiwania toreb przy wejściu), potrzebne mogą być specjalistyczne szkolenia, sprzęt i zasady postępowania (np. wnoszenie jakich przedmiotów na teren miejsca kultu zostanie zakazane).
- ✓ **Dopilnuj, aby wszyscy goście wiedzieli** komu zgłaszać podejrzane przedmioty i nie wahali się zgłaszać wszelkich podejrzanych zachowań.

Ważne:

Nie dotykaj ani nie ruszaj niczego, co zostało uznane za podejrzany przedmiot - natychmiast rozpocznij ewakuację i zadzwoń pod numer 112.

Wnioski

Niniejszy dokument zawiera zbiór czternastu procedur mających na celu zapobieganie, wykrywanie i reagowanie na ataki terrorystyczne/ekstremistyczne w miejscach kultu i dużych zgromadzeniach religijnych, ochrony przed nimi oraz łagodzenia ich skutków, a także ochronę odpowiednich interesariuszy podczas sytuacji kryzysowej. Przedstawione tu procedury zostały przygotowane z zachowaniem zasad prostoty, możliwości szkolenia, możliwości przenoszenia do innych materiałów oraz skalowalności, dzięki czemu mogą być realizowane przez personel dużego zgromadzenia religijnego lub miejsca kultu, którego członkowie niekoniecznie są przeszkolonymi "specjalistami od bezpieczeństwa", ale odpowiadają za kierowanie reagowaniem kryzysowym w przypadku incydentu, zagrożenia lub ataku, w tym przez przywódców religijnych celebrujących obrzędy/pełniących obowiązki w miejscu kultu lub podczas wydarzenia.

Wszystkie procedury powinny być rozpatrywane w kontekście obowiązujących przepisów krajowych, regionalnych i lokalnych oraz lokalnych uwarunkowań, które mogą się różnić w poszczególnych państwach członkowskich, a także z uwzględnieniem zdolności i wytycznych odpowiednich służb publicznych, zwłaszcza organów ścigania.

Praktyczne wdrożenie procedur będzie w dużym stopniu zależało od następujących czynników:

- odpowiednie szkolenia dla personelu
- świadomość wśród wiernych
- regularne próbne alarmy, próby i ćwiczenia z wykorzystaniem procedur
- współpraca ze służbami publicznymi i kluczowymi interesariuszami
- wspólne planowanie i interoperacyjność z organami ścigania

Projekt ProSPeReS zapewni odpowiednie wsparcie we wdrażaniu zestawu procedur poprzez udostępnienie:

- Podręcznika oceny podatności na zagrożenia (Rezultat 2.1)
- Przewodnika zawierającego zalecenia dotyczące procedur, sprzętu i wzorców do celów zapobiegania, wykrywania i reagowania na ataki terrorystyczne, ochrony przed nimi oraz łagodzenia ich skutków (Rezultat 3.3)
- Przewodnika po koncepcji Security by Design dla miejsc kultu religijnego (Rezultat 3.2)
- Wprowadzenia do zagrożeń CBRN zawierającego środki bezpieczeństwa, scenariusze i zalecenia dotyczące możliwości reagowania (Rezultaty 4.1 i 4.2)
- Planu szkolenia, w tym broszur dla trenerów i uczestników szkolenia oraz platformy szkoleniowej opartej na rzeczywistości wirtualnej (Rezultaty 5.1-4)
- Programu szkolenia w zakresie świadomości bezpieczeństwa, w tym broszur, ulotek, filmów i materiałów internetowych (Rezultat 7.1-4)

prosperes.eu

Projekt finansowany z programu Unii Europejskiej
Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego - Policja (ISF Police)
Umowa nr 101034230 - ProSPeReS